JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO LA PERGOLA
11 päivänä heinäkuuta 1996 *

I — Johdanto

1. Esillä olevassa valituksessa yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisua pyydetään siitä, onko yksityisillä oikeussubjekteilla asiavaltuutta nostaa perustamissopimuksen 173 artiklan mukaista kumoamiskannetta komission sellaisten kantelujen käsittelyn lopettamista koskevista päätöksistä, joilla pyritään siihen, että komissio käyttää perustamissopimuksen 169 ja 90 artiklan 3 kohdan mukaista toimivaltaansa.

II — Asian tosiseikat ja osapuolten väitteet ja niiden perustelut

2. Esillä olevan asian valittaja, Bundesverband der Bilanzbuchhalter eV (jäljempänä Bilanzbuchhalter), Saksan oikeuden mukaan perustettu yhdistys, on tehnyt valituksen yhteisöjen tuomioistuimeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Bundesverband der Bilanzbuchhalter vastaan komissio antamasta asian tutkimatta jättämistä koskevasta määräyksestä. [1]

3. Asian tosiseikat on selvitetty edellä mainitussa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräyksessä. Bilanzbuchhalter oli tehnyt komissiolle kantelun, jossa kyseenalaistettiin *Steuerberatungsgesetz* (saksalainen veroneuvontalaki) yhteisön oikeuden vastaisena, siltä osin kuin kyseisen lain mukaan ainoastaan tietyt määritellyt ammattiryhmät voivat harjoittaa veroneuvontaan ja sen lähialueisiin liittyviä toimintoja. Valittaja katsoo, että kyseinen laki on EY:n perustamissopimuksen 59 ja 86 artiklan vastainen. Pitäessään voimassa kyseisen lain Saksan liittotasavalta ei ole siten noudattanut perustamissopimuksen 5 artiklan toisen kohdan ja 90 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan. Komission olisi pitänyt tehdä kaikkensa tällaisen tilanteen korjaamiseksi ja perustamissopimuksen määräysten noudattamisen valvomiseksi.

Bilanzbuchhalter vaati perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen olla ryhtymättä toimenpiteisiin Bilanzbuchhalterin tekemän kantelun johdosta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tämän kielteisen päätöksen perustelluksi, koska esillä olevassa asiassa ei ollut tapahtunut yhteisön oikeuden rikkomista.

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — Asia T-84/94, tuomio 23.1.1995, Kok. 1995, s. II-101.

4. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti kanteen tutkimatta. Se katsoi yhteisön oikeuskäytäntöön vedoten, [2] että Bilanzbuchhalterilla ei ollut asiavaltuutta riitauttaa sitä, että komissio kieltäytyi aloittamasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä Saksan liittotasavaltaa vastaan. Komissiolla on "harkintavalta, eikä yksityinen oikeussubjekti voi vaatia, että komissio menettelisi tietyllä tavalla". Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi, että "perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisessa menettelyssä yksittäisillä kantelun tehneillä oikeussubjekteilla ei ole mahdollisuutta nostaa yhteisöjen tuomioistuimissa kannetta komission päätöksestä lopettaa niiden tekemän kantelun käsittely".

5. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti kanteen tutkimatta myös perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan väitetyn rikkomisen osalta; myös tämä tutkimatta jättäminen tapahtui sen laajan harkintavallan perusteella, joka komissiolla on kyseisen artiklan mukaan. Kyseisen määräyksen mukaan tällainen harkintavallan käyttö ei merkitse komissiolle samanaikaisesti velvoitetta ryhtyä toimenpiteisiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että "luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, jotka pyytävät komissiota ryhtymään toimenpiteisiin perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan nojalla, ei ole oikeutta nostaa kannetta komission sellaista päätöstä vastaan, jolla komissio kieltäytyy käyttämästä perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan mukaisia oikeuksiaan." Esillä olevassa asiassa katsottiin siten, ettei Bilanzbuchhalterilla ollut asiavaltuutta riitauttaa komission kyseistä kieltäytymistä.

6. Bilanzbuchhalter vetoaa nyt siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön oikeutta, koska se ei ole ottanut huomioon harkintavallan väärinkäyttöä, johon komissio on syyllistynyt. Bilanzbuchhalterin mukaan komissio on arvioinut virheellisesti niitä tosiseikkoja, jotka kävivät ilmi sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltävänä olleesta kanteesta että valittajan tekemästä kantelusta perustamissopimuksen 169 artiklan mukaisen menettelyn aloittamiseksi. Bilanzbuchhalter katsoo tältä osin, että tosiseikkojen virheellinen arviointi merkitsee harkintavallan väärinkäyttöä, jos komissiolla ei ole yhtään harkintavaltaa. Tästä on kysymys esillä olevassa asiassa. Bilanzbuchhalterin tekemästä kantelusta ilmi käyvä perustamissopimuksen 59 artiklan rikkominen oli ilmeinen. Valittaja katsoo, että komissiolla on siten velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin, ja tämän velvollisuuden vuoksi esillä olevassa asiassa olisi välttämättä pitänyt aloittaa perustamissopimuksen 169 artiklan mukainen menettely huolimatta yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, jonka mukaan komissiolla on laaja harkintavalta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisen suhteen ja jonka mukaan yksityisillä oikeussubjekteilla ei ole mahdollisuutta ryhtyä oikeudellisiin toimenpiteisiin, joilla voitaisiin valvoa sellaista mahdollisesti tehtyä päätöstä, jolla kyseisen menettelyn aloittamisesta kieltäydytään. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on itse rikkonut yhteisön oikeutta, koska se ei ole tunnustanut sitä, että objektiivisesti tarkasteltuna komissiolla ei ollut harkintavaltaa, ja koska se ei ole arvioinut kanteen perustana olevia seikkoja oikein.

2 — Ks. erityisesti asia 247/87, Star Fruit v. komissio, tuomio 14.2.1989 (Kok. 1989, s. 291).

7. Perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan osalta Bilanzbuchhalter toteaa, että vaikka komissiolla on harkintavaltaa, on katsottava, että päätöksestä olla ryhtymättä toimenpiteisiin kyseisen artiklan nojalla on voitava nostaa kanne, varsinkin kun esillä olevassa asiassa saksalaisen lainsäädännön yhteensoveltumattomuus yhteisön säädösten kanssa on ilmeistä, mitä komissio ei missään tapauksessa olisi voinut kieltää.

8. Komissio vaatii valituksen hylkäämistä vedoten siihen, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisesta kieltäytymistä koskevassa yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä ei tunneta tällaisia poikkeuksia. Komission harkintavalta tässä asiassa on sen luonteinen, että yksityiset oikeussubjektit eivät voi puuttua harkintavallan käyttöön tai kiistää tätä harkintavaltaa oikeudessa. Kysymyksessä on valta toimia, joka sijoittuu julkisoikeudellisten yksikköjen välisiin suhteisiin ja jossa *laillisuusperiaatteen* sijasta sovelletaan pikemminkin *tarkoituksenmukaisuusperiaatetta.*

Komissio jatkaa, että sillä perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla oleva valta vastaa sitä valtaa, joka jäsenvaltioilla on perustamissopimuksen 170 artiklan nojalla. Kuten komissiolla, myös jäsenvaltioilla on perustamissopimuksen 170 artiklan nojalla oikeus mutta ei velvollisuutta toimia toisten jäsenvaltioiden tekemien mahdollisten yhteisön oikeuden rikkomisten rankaisemiseksi.

9. Komissio korostaa lisäksi, ettei perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdassa eikä myöskään 169 artiklassa mahdollisteta yksityisille oikeussubjekteille sitä, että ne voivat riitauttaa mahdollisen kieltäytymisen olla ryhtymättä niiden pyytämiin toimenpiteisiin. Komissiolla on sekä perustamissopimuksen 169 artiklan että 90 artiklan 3 kohdan nojalla laaja harkintavalta, ja näiden kummankaan artiklan perusteella sillä ei ole velvollisuutta ryhtyä erityistoimenpiteisiin.

III — Tapauksen erittely

A — *Perustamissopimuksen 169 artiklaan perustuva valitusperuste*

10. Katson, ettei valitus näytä perustellulta siltä osin kuin kysymys on mahdollisuudesta riitauttaa se, että komissio on kieltäytynyt aloittamasta kantajan pyytämää, perustamissopimuksen 169 artiklan mukaista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä.

Jätän huomiotta sen väitteen, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuin on aikaisemmissa tuomioissa [3] sulkenut pois yksityisten oikeussubjektien oikeuden turvautua yhteisöjen tuomioistuimiin vastaavissa olosuhteissa, koska komissiolla on laaja harkintavalta esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevan menettelyn aloittamisen ja loppuun

3 — Ks. em. asia Star Fruit v. komissio ja asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990 (Kok. 1990, s. I-1981).

viemisen suhteen. Kyseinen oikeuskäytäntö on vakiintunut, mutta sitä on täsmennettävä. Vaikka komissiolle todellisuudessa on selvästi myönnetty tällainen laaja harkintavalta, tämä ei periaatteessa vapauta komissiota laillisuusperiaatteen noudattamisesta, eikä se tämän vuoksi riitä esillä olevassa asiassa sulkemaan pois sitä mahdollisuutta, että yksityiset oikeussubjektit voisivat riitauttaa oikeudessa kyseisen toimielimen toiminnan. Tämä käy ilmi yhteisöjen tuomioistuimen valtion tukia koskevasta runsaasta oikeuskäytännöstä, [4] jossa sovitetaan yhteen komissiolla kyseisellä yhteisön oikeuden alalla oleva laaja hallinnollinen toimivalta ja mahdollisuus saattaa komission toiminta yhteisöjen tuomioistuinten arvioitavaksi.

11. Joka tapauksessa katson, että myös toinen kyseisen perustamissopimuksen määräyksen luonteeseen liittyvä seikka on sitä vastaan, että hyväksyttäisiin oikeus, jota valittaja vaatii esittäessään tarkasteltavana olevan valitusperusteen. Perustamissopimuksen 169 artikla kuuluu loppujen lopuksi niihin määräyksiin, joiden tarkoituksena on säädellä yhteisön institutionaalista tasapainoa ja turvata yhteisön oikea toimivuus. Kysymyksessä ovat täsmällisemmin ottaen määräykset, jotka koskevat yksinomaan jäsenvaltioiden ja toimielinten välisiä suhteita.

12. Vaikka 169 artiklassa, silloin kuin siihen turvaudutaan, luodaan epäsuorasti oikeustilanteita, joista myös yksityiset oikeussubjektit voivat hyötyä, artiklassa ei anneta näille oikeussubjekteille mitään oikeutta väliintuloon tai mitään muuta mahdollisuutta puuttua kyseisen määräyksen mukaiseen menettelyyn, eikä siinä anneta niille myöskään oikeutta riitauttaa tuomioistuimessa komissiolle myönnetyn toimivallan tai päätöksentekovallan harjoittaminen. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely tapahtuu siten institutionaalisten suhteiden tasolla, jolla yksityiset oikeussubjektit eivät voi toimia.

13. Tietenkin voitaisiin katsoa, että oikeusturvajärjestelmässä on aukko siltä osin kuin yksityiset oikeussubjektit eivät voi tehdä aloitetta komission sellaisten päätösten oikeudellisesta valvonnasta, joilla komissio päättää olla aloittamatta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa menettelyä.

Kuitenkin ratkaisu, jonka mukaan tämä aukko täytettäisiin turvautumalla yhteisöjen tuomioistuimelle kuuluvaan tulkintavaltaan, aiheuttaisi tarkemmin arvioituna suuria institutionaalisia muutoksia, varsinkin sellaisessa tapauksessa, jossa perustamissopimuksen laatijat ovat selvästi pyrkineet antamaan kysymyksessä olevalle määräykselle edellä esitetyn tarkoituksen: 169 artikla liittyy perustamissopimuksen järjestelmään määräyksenä, jonka tarkoituksena on säännellä komission ja jäsenvaltioiden välisiä suhteita. Tämä on tulos, johon määräyksen systemaattinen tulkinta johtaa: riittää, kun muistetaan, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan mukainen oikeus väliintuloon komission aloittamissa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevissa menettelyissä on myönnetty ainoastaan jäsenvaltioille ja yhteisön toimielimille. Tällaisessa järjestelmässä ei ole tilaa yksityiselle oikeussubjektille varsinkaan oikeudenkäyntiä edeltävän vaiheen aikana. Tämän vuoksi yksityisellä oikeussubjektilla ei ole asiavaltuutta riitauttaa komission kieltäytymistä

4 — Ks. mm. asia 169/84, Cofaz ym. v. komissio, tuomio 28.1.1986 (Kok. 1986, s. 391) ja viimeisimpinä asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993 (Kok. 1993, s. I-3203, erityisesti 41 kohta).

olla ryhtymättä toimenpiteisiin tällaisen oikeussubjektin esittämän pyynnön johdosta.

Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yksityinen oikeussubjekti jäisi täysin vaille suojaa yhteisön oikeusjärjestyksessä. Tästä ei ole kysymys. Yksityinen oikeussubjekti voi vedota kansallisissa tuomioistuimissa jäsenvaltion sellaisten toimien sääntöjenvastaisuuteen, jotka hänen mukaansa ovat yhteisön oikeuden mukaisten velvoitteiden vastaisia, esittää kansalliselle tuomioistuimelle tarvittaessa kysymyksiä, jotka kansallinen tuomioistuin voi esittää yhteisöjen tuomioistuimelle perustamissopimuksen 177 artiklan mukaista menettelyä noudattaen, sekä turvautua hänen käytettävissään oleviin oikeussuojakeinoihin, mukaan lukien vahingonkorvauskanne, mikäli hänen väitteensä osoittautuvat perusteltuiksi. Näillä perusteilla katson, että Bilanzbuchhalterin esittämä ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

B — *Perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohtaan perustuva valitusperuste*

14. Toisen valitusperusteen osalta on todettava heti alussa, että komissio — sekä annetun määräyksen perustelut huomioon ottaen myöskin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin — näyttävät arvioivan 90 artiklan 3 kohtaa ja 169 artiklaa niin sanotusti samanlaisina määräyksinä. Perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdassa annetaan komissiolle valvonta- ja seurantavalta jäsenvaltioiden suhteen siltä osin kuin kysymyksessä ovat julkiset yritykset ja muut kyseisten määräysten soveltamisen kannalta niihin rinnastettavat yritykset, ja tällainen valta merkitsee luonteeltaan sellaista harkintavaltaa jota komissiolla on niiden toimenpiteiden osalta, jotka se voi toteuttaa soveltaessaan 169 artiklaa. Siten tämä laaja harkintavalta on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan (joka viittaa tältä osin aikaisemmin antamaansa tuomioon asiassa Ladbroke vastaan komissio [5]) ristiriidassa sen kanssa, että yksityiset oikeussubjektit voisivat vaatia esillä olevassa asiassa komission antaman päätöksen kaltaisten *kielteisten* päätösten kumoamista. Tämä on ainoa ratkaiseva seikka esillä olevassa asiassa annetun määräyksen perusteluissa. Siten tätä seikkaa on tutkittava tarkemmin.

15. Perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohta, toisin kuin 169 artikla, kuuluu sellaisiin määräyksiin, jotka on annettu nimenomaisesti vapaan kilpailun turvaamiseksi ja yritysten markkinakäyttäytymisen sääntelemiseksi. Kysymyksessä ovat tietenkin tietynlaiset yritykset. Perustamissopimuksen 90 artikla soveltuu näet tilanteeseen, jossa jäsenvaltio puuttuu normaaliin kilpailuun sen vaikutusvallan nojalla, joka sillä on yrityksiin, joissa sillä on määräysvalta tai joille se on myöntänyt erityisoikeuksia. Määräyksellä pyritään siten suojaamaan taloudellisia toimijoita siltä asioihin puuttumiselta, jonka turvin jäsenvaltio voi niiden suhteiden vuoksi, joita sillä on artiklassa esitetynlaisten yritysten kanssa, mahdollisesti estää perustamissopimuksen mukaiset perustavanlaatuiset taloudelliset vapaudet. Kyseinen määräys suojaa siten kilpailua mutta kuitenkin vain siltä osin, kuin se soveltuu oikeudellisesti ja

5 — T-32/93, tuomio 27.10.1994 (Kok. 1994, s. II-1015).

tosiasiallisesti yhteen sen erityisen tehtävän kanssa, joka tässä kysymyksessä olevilla yrityksillä on. Asia ei voisi olla toisin.

16. On kuitenkin korostettava, että 90 artiklan määräyksistä hyötyvät taloudelliset toimijat. Soveltamisalansa rajoissa määräyksillä, joilla pyritään suojaamaan vapaata kilpailua, on tiettyjen 90 artiklassa tarkoitettujen yritysryhmien osalta ulottuvuus, joka ei ole vähäisempi tai erilaisempi kuin kaikkien muiden yritysten osalta. Kyseisen määräyksen 3 kohdassa täsmennetään lisäksi seuraavaa: "Komissio valvoo, että tämän artiklan määräyksiä noudatetaan, ja antaa, jos se on tarpeen, jäsenvaltioille osoitetut aiheelliset direktiivit tai tekee niille osoitetut aiheelliset päätökset".

17. Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, en katso, että 90 artiklan sanamuoto tai tarkoitus sulkisivat pois sen, että komission tekemät kielteiset päätökset yksityisten oikeussubjektien tekemien sellaisten kantelujen suhteen, jotka komission mielestä on jätettävä tutkimatta, voitaisiin saattaa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Perustamissopimuksen 90 artikla kuuluu perustamissopimuksen V osaston muiden kilpailusääntöjen yhteyteen. Sedes materiae on merkityksellinen. Määräys kuuluu muiden sellaisten määräysten joukkoon, jotka koskevat yritysten kilpailukäyttäytymistä, ja se kuuluu erityisesti valtion tukia koskevien määräysten joukkoon. Määräyksen sijainti ja tarkoitus viittaavat siten siihen, että yksityiseltä oikeussubjektilta ei voida esillä olevassa asiassa poistaa sitä oikeussuojaa, joka sille kuuluu kilpailun tärkeällä alalla. Joka tapauksessa on selvää, että kyseistä määräystä ei voida pätevästi samaistaa 169 artiklaan tai muihin määräyksiin, joiden tarkoituksena on erityisesti tai jopa yksinomaan säännellä institutionaalisia suhteita yhteisön tasolla. Väite 90 artiklan 3 kohdan ja 169 artiklan samanlaisuudesta, sellaisena kuin komissio on sen esittänyt, ei ole kestävä.

18. Katson, ettei myöskään voida yhtyä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään näkökantaan eli ettei voida ottaa tutkittavaksi kannetta, jonka asianomainen on nostanut kielteisestä päätöksestä, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustanut tämänkin ratkaisunsa toimielimen harkintavaltaan, sellaisena kuin se on esitetty jäljempänä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan komission harkintavalta on sen laajuista, että kyseisellä toimielimellä ei ole mitään velvoitetta ryhtyä toimenpiteisiin eikä siten myöskään velvoitetta perustella mahdollista kieltäytymistään ryhtyä toimenpiteisiin vastoin kyseisten yritysten sille osoittamia pyyntöjä. Siten näillä yrityksillä ei olisi oikeutta nostaa kannetta siitä, että komissio kieltäytyy antamasta direktiivejä tai tekemästä päätöksiä niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden sääntöjenvastaisesta menettelystä yksityinen oikeussubjekti on ilmoittanut. Komissio päättää siten olla käyttämättä toimivaltaansa, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrittelee todelliseksi 90 artiklan 3 kohdassa komissiolle varatuksi *oikeudeksi.*

19. Katson kuitenkin, että yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään esillä olevassa asiassa tarkastelemaan uudelleen oikeuskäytäntöään, joka käy ilmi sekä sen että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamista tuomioista, kun komissiolle on myönnetty laaja harkintavalta alalla, jolla julkiseen etuun perustuvat seikat ovat vastakkain perustamissopimuksen järjestelmässä vapaaseen kilpailuun liittyvien seikkojen kanssa mutta jolla ne eivät kuitenkaan mene näiden viimeksi mainittujen seikkojen edelle. Tarkastellaanpa esimerkiksi valtion tukia. [6] Vapaa kilpailu edellyttää yksityisen oikeussubjektin suojelua, mikä on peräisin yhteismarkkinoiden perustasta. Rajoittamattoman harkintavallan myöntäminen tilanteessa, jossa nimenomaisesti yksityinen oikeussubjekti pyytää tämän harkintavallan valvontaa, on perusteltu siltä osin kuin yhteisön oikeusjärjestyksessä pyritään sääntelemään yksinomaan julkisia etuja ja institutionaalisia suhteita. Kuitenkin kuten on jo todettu, esillä oleva asia on sellainen, jossa kilpailun vaatimukset liittyvät perustamissopimuksessa huomioon otettuihin vaatimuksiin ja joiden kanssa ne on yhteensovitettava, jotta suojellaan korkeampia yleistä järjestystä koskevia etuja ja myös valtion etuja, siltä osin kuin näillä on merkitystä yhteisön oikeuden kannalta.

20. Katson, että esillä käsiteltävänä olevaa asiaa on siten arvioitava toisin kuin mitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt. Esillä oleva asia muistuttaa tilannetta, jossa tuomioistuimessa olisi vaadittu, että se ottaisi tutkittavakseen valtion tukia koskevan kielteisen päätöksen; tällainen päätös on esitettävissä seuraavalla tavalla: kilpaileva yritys pyytää komissiota valvomaan, onko muille yrityksille myönnetty tuki yhteensoveltuva perustamissopimuksen kanssa, ja komissio kieltäytyy tällaisesta toiminnasta. Yhtä hyvin tässä viimeksi mainitussa tapauksessa kuin yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa tapauksessa komission on toteutettava jäsenvaltioille osoitetut toimenpiteet, joissa niille asetetaan tiettyjä menettelyä koskevia velvoitteita. Jäsenvaltio on siten tavallisesti komission tekemien niiden päätösten ja muiden toimien vastaanottaja, jotka komissio on tehnyt joko perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan tai 90 artiklan nojalla. [7] Tämä ei näytä estävän sitä, että yksityinen oikeussubjekti voisi riitauttaa komission toteuttamia toimenpiteitä siltä osin kuin 90 artiklassa annetaan yksityiselle oikeussubjektille oikeus siihen, että hänen osaltaan sovelletaan yhteisön lainsäädäntöä, jolla pyritään turvaamaan taloudellisen toiminnan harjoittamisen ja kilpailun vapaus.

21. Ratkaisu, johon olen päätynyt, vaatii myös toisen täsmennyksen. Asiavaltuutta koskevat subjektiiviset edellytykset, silloin kuin kysymyksessä on komission perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan nojalla toteuttamien toimenpiteiden riitauttaminen, sellaisina kuin nämä edellytykset käyvät ilmi yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiaa koskevasta oikeuskäytännöstä, soveltuvat mielestäni esillä olevassa asiassa kysymyksessä olevan kaltaiseen tilanteeseen, erityisesti mitä tulee 90 artiklan 3 kohdassa suojatun yksityisen oikeussubjektin tilanteeseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kuitenkaan tarkastellut tätä näkökulmaa esillä olevasta asiasta. Ottaen huomioon toimenpiteen väitetyn kiistämättömyyden kyseinen tuomioistuin on katsonut päätöksentekonsa kannalta riittäväksi yksityisen oikeussubjektin asiavaltuuden täydellisen puuttumisen.

6 — Ks. viimeaikaisimmista tuomioista asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993 (Kok. 1993, s. I-2487) ja em. asia Matra v. komissio.

7 — Ks. yhdistetyt asiat C-48/90 ja C-66/90, Alankomaat ym. v. komissio, tuomio 12.2.1992 (Kok. 1992, s. I-565, erityisesti 31 ja 32 kohta).

Tätä ratkaisua on perusteltu annetussa määräyksessä, kuten on esitetty, ainoastaan komissiolle myönnetyllä laajalla harkintavallalla. Virhe on siinä, ettei tuomioistuin ole huomioinut sitä, että 90 artiklan 3 kohdan alalla kyseinen toimivalta rajoittuu niihin rajoihin, jotka johtuvat yksityisen oikeussubjektin sellaisten oikeuksien tunnustamisesta, joiden noudattamatta jättämisen asianomainen voi saattaa yhteisöjen tuomioistuinten käsiteltäväksi.

22. Edeltävän huomioon ottaen katson siten, että valituksenalainen määräys on kumottava siltä osin kuin siinä on jätetty tutkimatta kanne, joka koski komission kieltäytymistä aloittaa perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan mukainen menettely.

Toisaalta koska on vielä tutkittava suurelta osin tosiseikkoihin liittyviä kysymyksiä, ja sen turvaamiseksi, että asiaa käsitellään kahdessa oikeusasteessa, katson asianmukaiseksi sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, täyttyvätkö esillä olevassa asiassa muut kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ja antaa lopulta ratkaisun pääasiasta.

IV — Oikeudenkäyntikulut

23. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklassa säädetään, että jos valitus on perusteltu ja jos asia palautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta se ratkaisee asian, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

Koska ehdotan valituksenalaisen määräyksen kumoamista ja asian palauttamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on päätettävä oikeudenkäyntikuluista.

V — Ratkaisuehdotus

24. Edellä olevan perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-84/94, Bundesverband der Bilanzbuchhalter vastaan komissio, 23.1.1995 antaman määräyksen;

— jättää oikeudenkäyntikulut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätettäviksi.